

Nr 56.

Ankom till riksdagens kansli den 16 juni 1942 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till prisregleringslag, m. m. dels ock en i ämnet väckt motion.

Genom en den den 29 maj 1942 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 337, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att *dels* antaga ett vid propositionen fogat, här nedan intaget förslag till prisregleringslag, *dels ock* samtycka till att Kungl. Maj:t efter utfärdande av lag i ämnet meddelar sådant förordnande, som i lagens 1 § avses, att gälla tills vidare.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehaft en i anledning av propositionen inom andra kammaren väckt motion, nr 410, av fru *Nordgren*. I motionen hemställles, att riksdagen måtte besluta, *dels* att i 11 § tredje stycket i förslaget till prisregleringslag orden »för yrkesmässig tillverkning eller beredning av varor till avsalu» skola utbytas mot orden »i yrkesmässig förvärvsverksamhet» och *dels* att 15 § första stycket i förslaget skall utgå.

Beträffande de skäl som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag får utskottet, i den mån redogörelse för desamma ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen. I fråga om motiveringen till motionärens hemställan hänvisas till motionen.

Den nu gällande prisregleringslagen utfärdades den 13 juni 1941 (nr 370). Lagen trädde i kraft den 16 juni 1941 och gäller till och med den 30 juni 1942. För att lagens huvudbestämmelser skola träda i tillämpning erfordras särskilt förordnande därom. Sådant förordnande må meddelas vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden. Förordnande meddelas av Kungl. Maj:t med riksdagens samtycke, dock att, när riksdagen ej är samlad, provisoriskt förordnande må meddelas av Kungl. Maj:t. Genom kungörelse den 13 juni 1941 (nr 372) meddelade Kungl. Maj:t med riksdagens samtycke förordnande, varom nyss är sagt, att gälla från och med den 16 juni 1941 tills vidare. Förordnandet är alltjämt gällande.

Beträffande prisregleringslagens innehåll må följande här nämnas. Enligt 2 § äger Kungl. Maj:t eller myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer, att beträffande viss förnödenhet föreskriya anmälningsplikt rörande priser eller

temporärt förbud mot prishöjning utan tillstånd. Kungl. Maj:t eller myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer, äger vidare enligt 3 § fastställa normalpriser å förnödenheter och transporter, varjämte Kungl. Maj:t enligt 5 § äger fastställa maximipris å viktigare förnödenheter ävensom å transporter. Enligt 4 § första stycket äger Kungl. Maj:t föreskriva, att rätt att yrkesmässigt köpa eller sälja viss förnödenhet skall tillkomma endast den som är medlem av viss sammanslutning (tvångskartellering) eller som före viss dag yrkesmässigt köpt eller sålt förnödenheten i fråga (nyetableringsspärr). Meddelas föreskrift om tvångskartellering skall enligt 4 § andra stycket, där ej särskilda förhållanden till annat föranleda, rätt att köpa eller sälja förnödenheten medgivas jämväl den, som förbinder sig att ställa sig till efterrättelse de villkor som i anledning av lagen uppställts för medlem av sammanslutningen beträffande rätten att köpa eller sälja förnödenheten. Föreskrift angående nyetableringsspärr må, enligt 4 § sista stycket, meddelas endast då särskilda skäl därtill äro. Vidare har i 6 § upptagits ett allmänt förbud mot prisocker. I 7 § föreskrives, att om för förnödenhet gäller visst pris, som enligt lagen ej må överskridas eller må överskridas endast efter tillstånd, eller om någon till myndighet gjort särskild utfästelse beträffande högsta pris, till vilket förnödenhet må av honom säljas, såsom villkor för förnödenhetens försäljning ej må — i vidare mån än som överensstämmer med offentlig myndighets anordning — fordras att jämväl annan förnödenhet inköpes. Vidare stadgas i 8 § rätt för myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer, att föreskriva skyldighet för den, som yrkesmässigt köper eller säljer viss förnödenhet eller som driver transportrörelse, att lämna vissa uppgifter samt att förete handelsböcker och affärshandlingar; underlåter någon att fullgöra vad honom sålunda åligger, äger länsstyrelsen förelägga vite och i förekommande fall förordna om vitets uttagande. I 9 § upptagas vissa ytterligare bestämmelser om uppgiftsplikt, varjämte i 10 § stadgas rätt för länsstyrelse i vissa fall att förordna om tvångsförsäljning av maximiprissatt förnödenhet. Enligt 11 § äger myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer, att beträffande detaljhandel med förnödenhet meddela ordningsföreskrifter, som må vara ägnade att motverka oskäligen prisstegring eller att ordna tillförsel, saluhållande eller förbrukning av förnödenheten. Slutligen hava i 12 och följande paragrafer upptagits vissa ansvarsbestämmelser m. m. Nämnas må, att enligt 12 § sista stycket domstolen äger, efter ty skäligen finnes, förplikta den dömda att utgiva värdet av taget eller betingat vederlag eller värdet av förnödenhet, som undanhållits.

Statens priskontrollnämnd har i särskilda, av lagutkast åtföljda skrivelser den 24 oktober 1941 och den 7 februari 1942 framlagt förslag till vissa ändringar i prisregleringslagen, vilka förslag närmare motiverats i två vid skrivelserna fogade promemorior.

I skrivelsen den 24 oktober 1941 föreslår priskontrollnämnden, att även andra tjänster än transporttjänster skola föras in under prisregleringslagen, att bestämmelser införas i syfte att möjliggöra förhindrande av onödig mel-

lanhandel, att i en särskild paragraf införes stadgande om förbud mot överträdelse av till myndighet gjord utfästelse angående högsta pris, samt att den i 8 § stadgade rätten för länsstyrelse att förelägga vite överflyttas å den myndighet, som enligt samma paragraf äger meddela föreskrift om uppgiftsskyldighet m. m. I skrivelsen den 7 februari 1942 föreslår priskontrollnämnden vidare, att meddelade prisföreskrifter skola i viss utsträckning äga retroaktiv verkan, samt att bestämmelserna om ersättningsskyldighet för den, som fälles till ansvar enligt prisregleringslagen, måtte skärpas.

Efter särskilda remisser hava *utlåtanden* över priskontrollnämndens skrivelser avgivits av kommerskollegium (efter hörande av Stockholms handelskammare, handelskammaren i Göteborg och Skånes handelskammare), socialstyrelsen, statens industrikommission, statens livsmedelskommission och statens bränslekommission, svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund, Sveriges hantverksorganisation, landsorganisationen i Sverige, Sveriges köpmannaförbund, kooperativa förbundet, Sveriges grossistförbund och Sveriges lantbruksförbund, dock att kooperativa förbundet inkommit med utlåtande endast över den tidigare av priskontrollnämndens båda skrivelser.

I propositionen påpekar *föredragande departementschefen, statsrådet Wigforss*, att prisregleringslagens giltighetstid utlöper den 30 juni detta år, samt uttalar att då en lagstiftning av förevarande slag uppenbarligen alltjämt är behövlig, giltighetstiden bör förlängas, förslagsvis till och med den 30 juni 1943.

I samband med förlängningen av prisregleringslagens giltighetstid har departementschefen till behandling upptagit de av priskontrollnämnden väckta frågorna om ändringar i lagen. Han har därvid upptagit de framlagda ändringsförslagen till behandling vart för sig, dock att frågan om ändrade bestämmelser rörande vitesföreläggande behandlats tillsammans med frågan om skärpning av reglerna angående ersättningsskyldighet. I samband med sistnämnda fråga har vidare behandlats fråga om skärpning av straffet för överträdelser av prisregleringslagen m. m., varjämte i samband med frågan om åtgärder till förhindrande av onödig mellanhandel upptagits frågan huruvida maximipriset bör bibehållas som särskild prisform.

Departementschefen har beträffande frågan om de riktlinjer som prispolitiken för närvarande bör följa hänvisat till uttalanden i propositionen nr 354 till innevarande riksdag angående fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld m. m.

Beträffande spörsmålet om tillämpning av prisregleringslagen i fråga om andra tjänster än transporttjänster uttalar departementschefen bland annat följande.

»En utvidgning av priskontrollen till att avse även andra tjänster än transporttjänster torde av flera skäl vara önskvärd. Det må sålunda framhållas, att en genomförd prisövervakning beträffande varor såsom supplement krä-

ver en viss prisövervakning jämväl i fråga om tjänster, i det att ett pristilllägg å varan eljest kan i åtskilliga fall uttagas i form av ökad ersättning för ändrings- eller monteringsarbete eller annat av säljaren utfört arbete å varan. Emellertid är det tydligt, att en priskontroll å tjänster icke skulle vara av betydelse enbart såsom supplement till priskontrollen å varor, utan att den ifrågasatta utvidgningen även skulle tjäna ett mera självständigt intresse. Med hänsyn till det inflytande, som prissättningen å tjänster utövar på den allmänna prisutvecklingen, är det av vikt att den statliga priskontrollen kan ingripa beträffande tjänster, oavsett om de äro kombinerade med försäljning av viss vara eller icke. Skall den statliga priskontrollen kunna fylla sin uppgift att upprätthålla en i görligaste mån stabil prisnivå, måste kontrollen omspänna största möjliga område.

Även om det med hänsyn till vad jag nyss anfört skulle varit önskvärt, att den statliga priskontrollen fått avse tjänster överhuvud taget, är det emellertid ofrånkomligt att begränsningar göras. Sålunda bör, av skäl som jag icke torde behöva närmare utveckla, priskontrollen icke avse arbetsgivares och arbetstagares inbördes löneförhållanden utan begränsas till tjänster, som företagare utför åt annan. Vidare torde den faktiska beskaffenheten av vissa tjänster böra föranleda, att tjänsterna icke läggas under priskontroll. Jag syftar därvid i första hand på de s. k. fria yrkena, där enhetliga regleringar icke kunna genomföras. Icke heller torde det låta sig göra att efter ensartade grunder reglera prissättningen för sådana tjänster, som avse utförande av anläggnings- eller ombyggnadsarbeten eller andra därmed jämförliga arbeten å fast egendom. I vart fall torde försiktigheten bjuda, att priskontrollen icke för närvarande utsträcker till sådana områden som nyss nämnts, utan att man först avvaktar erfarenheterna av en mera begränsad priskontroll å tjänster. Jag förordar därför, att lagen nu göres tillämplig — förutom i fråga om transporttjänster — endast beträffande sådana tjänster som avse förfärdigande av förnödenhet eller utförande av ändrings-, förbättrings-, underhålls- eller rengöringsarbete eller annat därmed jämförligt arbete å förnödenhet. Det bör emellertid framhållas, att även med den sålunda föreslagna inskränkningen lagen kommer att omfatta en del tjänster, där en tillämpning av lagen kan erbjuda betydande svårigheter. Då fråga uppkommer om meddelande av föreskrift enligt lagen, måste därför med hänsyn till förhållandena inom den ifrågakomna branschen prövas, huruvida sådan föreskrift lämpligen bör meddelas eller icke.

I nu gällande prisregleringslag hava transporttjänster likställts med förnödenheter endast såvitt angår dels fastställande av normal- och maximipriser, dels ock uppgiftsskyldighet m. m. jämlikt 8 §. Det torde emellertid vara lämpligt att tjänster sidoordnas med förnödenheter jämväl såvitt angår övriga bestämmelser i lagen, dock självfallet endast i den mån bestämmelserna äro av den art att de kunna vinna tillämpning i fråga om tjänster.»

Beträffande spørgsmålet om förhindrande av onödig mellanhandel samt frågan om bibehållande av maximipriset som särskild prisform anför departementschefen — efter att hava redogjort för priskontrollnämndens förslag om förbud mot s. k. kedjehandel — bland annat:

»I rådande läge är det av vikt, att onödig, prisfördyrande mellanhandel såvitt möjligt förhindras. Emellertid finner jag det synnerligen tveksamt om den föreslagna lagstiftningen härvidlag kan medföra positivt resultat. Lagbestämmelser med så obestämt innehåll som de föreslagna lämna icke sådan vägledning åt allmänheten, att bestämmelserna kunna få någon egentlig betydelse i regleringshänseende. Detta torde även bekräftas av erfarenheterna från förra världskriget. Å andra sidan bör beaktas, att den föreslagna lagstiftningen kan medföra vissa svårigheter för den lojalt arbetande handeln. Såsom bl. a. Sveriges grossistförbund och Sveriges köpmannaförbund framhållit, kan nämligen en mellanhandel inom samma led av distributionen i en del fall vara kommersiellt berättigad. Den föreslagna bestämmelsen skulle emellertid i viss mån kunna vara till hinder även för dylik fullt korrekt mellanhandel. Vidare må understrykas den allmänna känsla av osäkerhet angående vad som är tillåtet eller icke tillåtet, som skulle bliva följden av den föreslagna lagstiftningen.

Med hänsyn till det anförda finner jag det önskvärt, att man anlitar andra vägar för att komma till rätta med de av priskontrollnämnden påtalade missförhållandena. Härvid erbjuda sig i första hand de av nämnden själv anväsa utvägarna, nämligen dels organiserande av marknaden genom meddelande av föreskrift enligt 4 § prisregleringslagen (tvångskartellering respektive nyetableringsspär) dels ock utvidgat samarbete med respektive näringsorganisationer; att möjligheterna i sistnämnda hänseende äro betydligt större nu än under förra världskriget är uppenbart. Ytterligare må nämnas att — såsom bl. a. kommerskollegium framhållit — icke önskvärd mellanhandel med importvaror i viss utsträckning torde kunna förhindras genom uppställande av lämpliga försäljningsbestämmelser såsom villkor för import. Även bör framhållas, att på sätt livsmedelskommissionen anført kedjehandel i viss utsträckning kan förhindras genom handelsreglering eller genom fastställande av normalpriser eller genom en kombination av nämnda metoder.

Erfarenheterna under den förflutna tiden torde likväl hava givit vid handen, att de enligt gällande lag förefintliga möjligheterna icke under alla förhållanden äro tillräckliga, när det gäller att hindra uppkomsten av en onödig, prisfördyrande mellanhandel. Härvid bör särskilt uppmärksammas att — enligt vad som uttalades under förarbetena till 1939 års prisregleringslag — sådan sammanslutning, varom i 4 § under 1) i nu gällande lag förmäles, i princip skall vara skyldig att till medlem antaga envar, som förbinder sig att ställa sig till efterrättelse de av den statliga kontrollmyndigheten för sammanslutningen meddelade föreskrifterna. Vidare bör beaktas att, likaledes enligt vad under förarbetena uttalades, en sådan nyetableringsspär, som

avses i 4 § under 2), icke är avsedd att upprätthållas längre än som är nödvändigt för marknadens sanering exempelvis genom kollektiv överenskomelse med en inom branschen bildad sammanslutning. Nyetableringsspärren är sålunda tänkt som en preliminär åtgärd, medan den definitiva regleringen avses skola komma till stånd genom en tvångskartellering. Med hänsyn härtill och då de ifrågavarande sammanslutningarna skola vara av öppen karaktär finnes för närvarande icke någon möjlighet att från rätten att driva handel utesluta någon, som förklarar sig villig följa de för vederbörande sammanslutning gällande föreskrifterna. Härav följer i sin tur att det knappast är möjligt att förhindra, att antalet näringsidkare inom visst led av omsättningen onormalt ökas genom tillkomsten av nya företag, vilka icke äro erforderliga för varudistributionen utan tillkommit uteslutande för att — med för den slutlige köparen prisfördyrande verkan — utnyttja situationen i vinstsyfte.

Det anförda framhåller betydelsen för den statliga priskontrollen av att äga tillgång till bestämmelser, med stöd av vilka ett auktorisationsförfarande skulle kunna genomföras. Tillskapandet av dylika bestämmelser skulle emellertid innebära ett djupgående ingrepp i näringsfriheten. Det är därför också klart att, därest bestämmelser av angiven innebörd meddelades, den ifrågavarande befogenheten icke borde få tagas i anspråk i andra fall än då så vore erforderligt för att komma till rätta med allvarliga, med krisläget sammanhängande missförhållanden. Befogenheten att föreskriva auktorisationstvång skulle sålunda icke få utnyttjas med mindre övriga av prisregleringslagen anvisade utvägar framstode såsom otillräckliga. Då syftet med ett auktorisationsförfarande skulle vara att förhindra onödig, fördyrande mellanhandel eller annan krisföreteelse av beskaffenhet att föranleda onödig prisfördyring, borde tydligen auktorisation principiellt ges åt alla företagare, som tidigare varit verksamma inom branschen, samt därutöver åt sådana nytillkomna företagare vilka med hänsyn till förhållandena inom branschen kunde anses fylla en nyttig uppgift.

Av de skäl som i det föregående angivits och med de inskränkningar i fråga om rätten att utnyttja den ifrågavarande befogenheten, som följa av det nyss anförda, tillstyrker jag, att prisregleringslagen kompletteras med bestämmelser, som giva Kungl. Maj:t rätt att föreskriva auktorisation såsom förutsättning för rätten att yrkesmässigt köpa eller sälja viss förnödenhet eller tillhandahålla tjänst av sådant slag, varå prisregleringslagen, enligt vad jag förut anfört, avses skola vara tillämplig. Det föreslagna stadgandet torde lämpligen kunna upptagas i samma paragraf som bestämmelserna om tvångskartellering och nyetableringsspär. Såsom förutsättning för begagnande av den föreslagna befogenheten torde böra angivas, att detta finnes erforderligt för att hindra onödig, fördyrande mellanhandel eller eljest för att undanröja missförhållanden inom näringslivet, vilka uppkommit i följd av rådande krisförhållanden och medföra onödig stegring av priset å viss förnödenhet eller tjänst. Stadgandet torde i övrigt lämpligen böra innehålla, att Kungl. Maj:t under nyss angivna förutsättningar äger meddela föreskrifter om

begränsning — på annat sätt än förut i paragrafen är sagt — av rätten att yrkesmässigt köpa eller sälja förnödenhet eller tillhandahålla tjänst, varom fråga är.

I samband med det spörsmål om utökning av regleringsformerna, som i det föregående behandlats, torde jag jämväl få upptaga till behandling frågan huruvida maximipriset bör bibehållas såsom särskild prisform. Under förarbetena till den nu gällande prisregleringslagen ifrågasattes från vissa håll, huruvida icke en sammansmältning borde komma till stånd mellan det gamla maximipriset och det genom den nu gällande prisregleringslagen införda nya normalpriset. Med hänsyn till att de båda prisformerna ansåges kunna fylla i viss mån skilda uppgifter och att anledning i vart fall saknades att fränhända sig de anpassningsmöjligheter, som ett bibehållande av båda prisformerna erbjöd, bibehölls emellertid maximipriset. Erfarenheterna under den tid, prisregleringslagen därefter varit i tillämpning, torde emellertid hava visat, att efter tillskapandet av det nya normalprisbegreppet maximipriset icke längre har någon funktion att fylla. Med hänsyn härtill och då man icke bör i lagen bibehålla ett stadgande, som icke kan väntas bliva tillämpat, tillstyrker jag att maximiprisbestämmelsen utgår ur lagen. En följd härav blir att jämväl stadgandet i nuvarande 10 § om rätt för länsstyrelse i vissa fall att förordna om tvångsförsäljning av maximiprissatt vara bör utgå.»

Beträffande frågan om förbud mot överträdelse av till myndighet gjord utfästelse angående högsta pris må erinras, att i 7 § gällande prisregleringslag stadgas att, därest för förnödenhet gäller visst pris, som enligt lagen icke må överskridas eller må överskridas endast efter tillstånd, eller därest någon till offentlig myndighet gjort särskild utfästelse beträffande högsta pris, till vilket förnödenhet må av honom försäljas, såsom villkor för förnödenhetens försäljning icke må — i vidare mån än som överensstämmer med offentlig myndighets anordning — fordras att jämväl annan förnödenhet inköpes. Vidare stadgas i 12 § straff ej mindre för den, som brutit mot det i 7 § stadgade förbudet, än även för den som handlat i strid mot sådan av honom avgiven utfästelse som i 7 § avses.

Priskontrollnämnden hade i sin skrivelse den 24 oktober 1941 föreslagit, att såsom en särskild paragraf, betecknad 5 a §, måtte upptagas ett stadgande av följande lydelse:

»Har någon till offentlig myndighet gjort särskild utfästelse beträffande högsta pris, till vilket förnödenhet må av honom försäljas eller tjänst utföras, må sagda pris ej överskridas, med mindre myndigheten givit tillstånd därtill.»

Departementschefen har i denna fråga anfört bland annat följande:

»Den av priskontrollnämnden föreslagna nya paragrafen innebär icke någon saklig ändring i förhållande till nu gällande, efter mönster av 1918 års maximiprislag avfattade bestämmelser i ämnet. Med hänsyn till den betydelse för priskontrollen utfästelsepriserna numera erhållit synes det emellertid lämpligt att bestämmelserna härom, på sätt nämnden föreslagit, upptagas i en särskild paragraf.

Sveriges köpmannaförbund har i sitt remissyttrande riktat vissa anmärkningar mot utfästelsepriset såsom sådant. I anledning av vad förbundet anfört vill jag framhålla, att något hinder icke torde föreligga att reglera priset å viss vara efter olika metoder för skilda led av omsättningen. I varje särskilt fall bör den regleringsform användas, som med hänsyn till förhållandena är mest lämplig. Även förbundet synes medgiva, att utfästelsepriset är den i vissa fall smidigaste formen för bindning av priserna. Jag vill vidare understryka, att utfästelsepriset under alla förhållanden måste anses såsom ett mindre ingrepp än åsättandet av normalpris. Ytterligare må tilläggas, i anledning av vad förbundet anfört angående lämpligheten av att näringsidkaren på förhand underrättas om att utfästelsen icke kan återtagas och att överträdelse av utfästelsen är straffbelagt, att enligt 5 § tillämpningskungörelsen till prisregleringslagen (SFS 1941: 656) i utfästelsen särskilt skall angivas, att utfästelsen avgivits jämlikt 7 § prisregleringslagen och under straffansvar som i nämnda lag sägs.»

I fråga om retroaktiv tillämpning av meddelade priskefreskrifter föreslog priskontrollnämnden, att i 3 § prisregleringslagen måtte intagas ett stadgande av följande lydelse:

»Har avtal om försäljning av förnödenhet eller utförande av tjänst, för vilken normalpris fastställts, träffats innan bestämmelserna därom trätt i kraft, skola nämnda bestämmelser ändock äga tillämpning, där i anledning av avtalet förnödenheten avlämnas eller tjänsten utföres efter bestämmelsernas ikraftträdande, dock att vad nu sagts icke skall gälla, där betalningen för förnödenheten eller tjänsten erlagts eller skolat erläggas före sistnämnda tidpunkt.»

Departementschefen har på denna punkt anfört följande:

»Onekligen kan det vara förenat med vissa olägenheter att meddelade prisbestämmelser icke äga tillämpning å sådana avtal, som ingåtts före bestämmelsernas utfärdande. Dessa olägenheter, vilkas betydelse dock icke bör överskattas, få vägas mot de nackdelar som äro förenade med den motsatta principen d. v. s. att prisbestämmelserna skulle gälla även i fråga om redan ingångna men ännu icke fullgjorda avtal. Härvid är till en början att märka — vilket även under remissförfarandet understrukits — att en dylik retroaktiv tillämpning av bestämmelserna skulle innebära ett avsteg från allmänt tillämpade rättsgrundsatser. Vidare må framhållas, att den föreslagna retroaktiva lagtillämpningen skulle drabba ej blott sådana avtal, som må hava tillkommit i syfte att kringgå en förväntad prisreglering, utan även lojala försäljningsavtal i den mån dessa innehölle prisbestämmelser avvikande från de genom prisregleringen fastställda. Med hänsyn härtill synes mig priskontrollnämndens förslag icke böra bifallas med mindre olägenheterna av det nuvarande systemet äro starkt framträdande. Vad i ärendet förekommit synes knappast giva belägg för att så skulle vara fallet. Jag finner mig därför icke kunna förorda en regel, enligt vilken meddelade prisbestämmelser principiellt skulle äga tillbakaverkande kraft. Ej heller finner jag mig böra biträda det i ett par remissyttranden framkomna förslaget, att meddelade

prisbestämmelser skulle äga retroaktiv verkan, då omständigheterna i det särskilda fallet därtill föranledde. En dylik bestämmelse synes vara alltför godtycklig till sina verkningar bl. a. med hänsyn till svårigheterna att avgöra om visst avtal tillkommit i syfte att kringgå en förväntad prisreglering eller icke.

Till undanröjande av tvekan angående lagstiftningens innebörd i nu förevarande avseende synes det lämpligt, att i övergångsbestämmelserna till lagen upptages en bestämmelse att meddelad prisföreskrift eller avgiven prisutfästelse *icke* äger tillämpning i fråga om sådant dessförinnan ingånget avtal om köp eller om utförande av tjänst, i vilket vederlaget blivit till beloppet bestämt.»

Beträffande frågan om ändrade bestämmelser angående vitesföreläggande m. m. anför departementschefen följande:

»Förslaget om överflyttande av rätten att förelägga vite från länsstyrelserna till den eller de myndigheter, som enligt Kungl. Maj:ts bestämmande äga meddela föreskrifter jämlikt 8 §, har icke blivit föremål för erinringar under remissförfarandet i vidare mån än att Skånes handelskammare uttalat sig för bibehållande av den nu gällande ordningen. Då den föreslagna överflyttningen torde medföra vissa praktiska fördelar, tillstyrker jag ändringsförslaget.

Priskontrollnämnden har föreslagit sådan ändring av gällande regler angående ersättningsskyldighet vid överträdelser av prisregleringslagen, att domstol skall, där ej särskilda skäl till annat föranleda, förplikta den dömde att helt eller delvis utgiva värdet av taget eller betingat vederlag eller värdet av förnödenhet, som undanhållits. Förslaget har i flertalet remissyttranden tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Livsmedelskommissionen har emellertid för sin del ansett, att förverkandepåföljden alltid borde avse *hela* vederlaget, dock att ej heller enligt kommissionens förslag påföljden skulle tillämpas i den mån särskilda skäl talade däremot. För egen del är jag närmast böjd för att instämma i livsmedelskommissionens uttalande att, därest förverkandepåföljden skall få någon verklig effekt, påföljden bör avse hela vederlaget; det synes mig nämligen uppenbart att de allmänpreventiva verkningarna av en förverkandebestämmelse, som i praktiken kunde komma att innebära att regelmässigt endast överpriset indroges till kronan, icke kunna bli särskilt betydande. Därtill kommer att, om livsmedelskommissionens förslag godtages, en i och för sig önskvärd överensstämmelse vinnes med de förverkanderegler, som gälla med avseende å olaglig överlåtelse av ransonerad vara. Enligt 2 § kungörelsen den 20 december 1940 (nr 1032) angående särskilda påföljder vid olovlig överlåtelse av vissa ransonerade varor m. m., sådant nämnda författningsrum lyder enligt kungörelse den 19 juli 1941 (SFS 1941: 671), skall nämligen domstolen, där ej särskilda förhållanden till annat föranleda, tillika förplikta den för ransoneringsbrott dömde att utgiva ersättning för (hela) värdet av vad som olovligen överlåtits. Med hänsyn till det nu anförda tillstyrker jag, att i prisregleringslagen upptages bestämmelse om att domstolen skall, där ej särskilda förhållanden till annat föranleda, förplikta den dömde

att till kronan utgiva värdet av taget eller avtalat vederlag eller värdet av förnödenhet, som undanhållits. Vid bedömande av om sådana särskilda förhållanden föreligga, som böra föranleda att påföljden icke ådömes, torde domstolen äga att taga hänsyn till ej blott de omständigheter, under vilka brottet begåtts, utan även storleken av det belopp som vid tillämpning av förverkandepåföljden skulle utdömas; skulle detta belopp vara så stort, att påföljden skulle te sig orimligt sträng i förhållande till vad den brottslige låtit komma sig till last, torde domstolen sålunda vara oförhindrad att underlåta att ådöma påföljden.

Prisregleringslagens straffskala inrymmer för närvarande dagsböter samt, vid synnerligen försvårande omständigheter, fängelse intill denna straffarts normala maximum, två år. Livsmedelskommissionen har i sitt remissyttrande ifrågasatt om ej en avsevärd skärpning av straffbestämmelserna borde vidtagas. Jag torde i detta sammanhang få erinra om den skärpning av straffen för överträdelser av ransoneringsförfattningarna, som föreslagits i proposition nr 172 till innevarande riksdag; enligt nämnda förslag skall överträdelse av ransoneringsförfattning, om brottet med hänsyn till omständigheterna är att anse såsom grovt, bestraffas med fängelse eller straffarbete i högst två år. Då jämväl brott mot prisregleringslagen kunna vara av grov beskaffenhet och utgöra en allvarlig fara för upprätthållandet av statsmakternas prispolitik, torde prisregleringslagens straffskala lämpligen böra ändras till överensstämmelse med vad som sålunda föreslagits skola gälla med avseende å ransoneringsbrotten. Såsom exempel på omständigheter, som i allmänhet låta brottet framstå såsom grovt, torde böra upptagas, att gärningen avsett förnödenhet av betydande myckenhet eller tjänster i större omfattning. Det torde böra framhållas att, därest brottet visserligen avsett förnödenhet av betydande myckenhet men priset likväl överskridits med endast ett obetydligt belopp, domstolen har full frihet att tillämpa den lägre straffskalan. Där- est den av mig nu förordade strängare straffskalan införes för grövre fall av överträdelser, torde skalan för övriga fall — i likhet med vad som gäller beträffande överträdelser av ransoneringsförfattningarna — lämpligen kunna inrymma dagsböter samt fängelse i högst sex månader.

I likhet med vad som gäller i fråga om ransoneringsbrotten (SFS 1941:902) torde jämväl i fråga om brott mot prisregleringslagen böra gälla, att med förvärv i återförsäljningssyfte jämföras sådant förvärv, som sker i syfte att använda förnödenheten för yrkesmässig tillverkning eller beredning av varor till avsalu.

Livsmedelskommissionen har slutligen ifrågasatt om icke överträdelser av meddelade normalprisbestämmelser borde ligga under allmänt åtal. Tillräckliga skäl torde emellertid icke föreligga att frångå den hittills tillämpade principen om rätt och skyldighet för det priskontrollerande organet att pröva, huruvida i förekommande fall åtal skall anställas eller icke.

Enligt 11 § gällande prisregleringslag äger myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer, beträffande detaljhandel meddela särskilda bestämmelser angående, bland annat, skyldighet för handlande att i eller vid försäljnings-

lokalen hava anslag med prisuppgifter av viss beskaffenhet. Då stadgandet bör gälla även i fråga om sådan handlande, som bedriver sin försäljning annorledes än i butik, torde orden 'i eller vid försäljningslokalen' böra utbytas mot orden 'å försäljningsstället'.

Departementschefen uttalar vidare, att de sålunda av honom föreslagna ändringarna och tilläggen till prisregleringslagen vore av den omfattning, att helt ny lag i ämnet syntes böra utfärdas. Den nya lagen borde träda i kraft den 1 juli 1942, då giltighetstiden för den nu gällande lagen utlöper, och för närvarande givas giltighet endast till och med den 30 juni 1943.

Sedan *lagrådets* utlåtande inhämtats över det inom finansdepartementet upprättade förslaget till prisregleringslag, har detsamma i anledning av erinringar från lagrådets sida erhållit ändrad avfattning på några punkter, varjämte vissa redaktionella jämkningar gjorts i förslaget.

Den nu gällande prisregleringslagen av den 13 juni 1941 utlöper den 30 juni 1942. Propositionen avser en förlängning av lagstiftningen på området under ett år. Samtidigt föreslås emellertid ändringar i lagen av den omfattningen, att en helt ny lag i ämnet ansetts böra utfärdas. Utskottet har funnit sig kunna i princip giva det i propositionen framlagda förslaget sin anslutning.

Utskottet.

Beträffande detaljerna i lagförslaget påyrkas i den i ärendet väckta motionen ändringar i propositionen på två punkter.

Sålunda hemställes till en början, att i 11 § tredje stycket sista punkten — i vilken utsäges att förvärv av förnödenhet till högre pris än det tillåtna skall straffas om förvärvet skett i syfte att använda förnödenheten för yrkesmässig tillverkning eller beredning av varor till avsalu — orden »för yrkesmässig tillverkning eller beredning av varor till avsalu» måtte utbytas mot orden »i yrkesmässig förvärvsverksamhet». Härigenom skulle vinnas överensstämmelse med vad som enligt en nyligen utfärdad kungörelse — kungörelsen den 5 juni 1942 (nr 306) med vissa bestämmelser angående handel med ransonerade varor m. m. — gäller beträffande förvärv av vara i strid med ransoneringsbestämmelse. Med hänsyn till önskvärdheten av att straffbestämmelserna på dessa områden så nära som möjligt ansluta sig till varandra har utskottet funnit sig böra tillstyrka den i motionen föreslagna jämkningen av lagtexten på denna punkt.

Motionärens andra yrkande avser forumbestämmelserna i 15 § av förslaget till prisregleringslag. I denna paragraf har upptagits det i nuvarande prisregleringslag förekommande stadgandet att åtal för brott mot lagens prisbestämmelser skall väckas vid den tilltalades personliga forum. I motionen åberopas emellertid, att de erfarenheter som vunnits inom livsmedelskommissionen vid tillämpningen av den nu gällande prisregleringslagen giva vid handen att ett bibehållande av denna särskilda forumregel i många fall är mindre lämpligt; därvid framhålls att åtal för brott mot ransoneringsbe-

stämmelser skall ske vid vanligt brottmålsforum. Då sålunda en ändring av prisregleringslagen på denna punkt synes motiverad av praktiska hänsyn, biträder utskottet det i motionen framställda förslaget att den särskilda forumbestämmelsen i 15 § första stycket skall utgå och att sålunda brott mot 12 § i den nya lagen skall anhängiggöras vid allmän domstol enligt de regler som gälla för brottmål i allmänhet.

I propositionen begär Kungl. Maj:t även riksdagens samtycke till att Kungl. Maj:t meddelar förordnande enligt den nya lagen att gälla tills vidare. Häremot har utskottet icke något att erinra.

Utskottet får alltså hemställa,

A) att riksdagen, med förklaring att riksdagen funnit vissa ändringar böra vidtagas i det genom propositionen framlagda lagförslaget, måtte i anledning av propositionen och med bifall till den i ämnet väckta motionen II: 410 för sin del antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

Prisregleringslag.

Häri genom förordnas som följer.

Inledande bestämmelse.

1 §.

Vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden äger Konungen, när riksdagen ej är samlad, förordna, att vad i 2—10 §§ stadgas skall äga tillämpning; dock må förordnande, som nu sagts, ej meddelas med mindre Konungen låtit riksdagskallelse utgå eller riksdagen ändock skall sammanträda inom trettio dagar. Varder ej meddelat förordnande av nästföljande riksdag inom trettio dagar från riksdagens början gillat, skall detsamma efter utgången av nämnda tid upphöra att lända till efterrättelse.

Prövas under tid, då riksdagen är samlad, förhållanden vara för handen, som i första stycket sägs, äger Konungen med riksdagens samtycke meddela förordnande, som där avses.

Om prisreglering.

2 §.

Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer äger föreskriva, att den som yrkesmässigt säljer viss förnödenhet eller såsom företagare åt annan yrkesmässigt utför tjänst, bestående i förfärdigande av viss förnödenhet eller

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

verkställande av ändrings-, förbättrings-, underhålls- eller rengöringsarbete eller annat därmed jämförligt arbete å viss förnödenhet eller verkställande av transport,

1) skall vara skyldig att ofördröjligen anmäla det pris, som av honom tillämpas för förnödenheten eller tjänsten den dag föreskrift om sådan anmälningsskyldighet meddelas;

2) skall vara skyldig att, varje gång höjning av priset vidtages, ofördröjligen anmäla prishöjningen;

3) icke må utan tillstånd höja priset förrän en vecka förflutit från det han inkommit med anmälan om den tillärnade prishöjningen och skälen därtill.

Har anmälan om tillärnad prishöjning inkommit i fall som i första stycket under 3) avses må, då särskilda skäl därtill äro, myndighet som Konungen bestämmer utsträcka den tid, under vilken säljaren eller företagaren icke må utan tillstånd höja priset, till högst en månad från det anmälan inkom.

Den som meddelat föreskrift enligt första stycket äger bestämma dels till vilken myndighet anmälan enligt nämnda stycke skall göras, dels ock på vilken myndighet det skall ankomma att bevilja tillstånd varom i första stycket under 3) förmäles.

3 §.

Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer äger fastställa visst pris, som provas skäligt, att gälla såsom *normalpris* vid frivillig försäljning av viss förnödenhet eller vid frivilligt utförande av tjänst som i 2 § avses.

Normalpriset må icke överskridas med mindre säljaren eller företagaren erhållit tillstånd därtill. Den som fastställt normalpriset äger bestämma på vilken myndighet det skall ankomma att bevilja sådant tillstånd.

4 §.

Har någon till offentlig myndighet gjort särskild utfästelse beträffande högsta pris, till vilket viss förnödenhet må av honom försälas eller tjänst som i 2 § avses utföras, må priset icke överskridas med mindre myndigheten givit tillstånd därtill.

5 §.

Konungen äger föreskriva, att rätt att yrkesmässigt köpa eller sälja viss förnödenhet eller såsom företagare åt annan yrkesmässigt utföra tjänst av i 2 § angivet slag skall tillkomma endast

1) den som är medlem av viss sammanslutning;

2) den som före viss dag yrkesmässigt köpt eller sålt sådan förnödenhet eller såsom företagare åt annan yrkesmässigt utfört sådan tjänst.

Meddelas föreskrift, som i första stycket under 1) avses, skall, där ej särskilda förhållanden till annat föranleda, rätt att yrkesmässigt köpa eller sälja förnödenheten eller utföra tjänsten medgivas jämväl den, som förbinder sig

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

att ställa sig till efterrättelse de villkor som i anledning av denna lag uppställts för medlem av sammanslutningen beträffande rätten att köpa eller sälja förnödenheten eller utföra tjänsten. Föreskrift, som i första stycket under 2) avses, må meddelas endast då särskilda skäl därtill äro.

I den mån så finnes erforderligt för att hindra onödig, fördyrande mellanhandel med viss förnödenhet eller eljest för att undanröja missförhållanden inom näringslivet, vilka uppkommit i följd av de i 1 § angivna utomordentliga förhållandena och medföra onödig stegring av priset å viss förnödenhet eller å tjänst av sådant slag, som i 2 § anges, äger Konungen meddela föreskrift om begränsning på annat sätt än förut i denna paragraf är sagt av rätten att yrkesmässigt köpa eller sälja förnödenheten eller såsom företagare åt annan yrkesmässigt utföra tjänsten.

6 §.

Ej må någon vid överlåtelse av förnödenhet eller utförande av tjänst, som i 2 § avses, taga eller träffa avtal om vederlag, som han insett eller bort kunna inse vara med hänsyn till föreliggande omständigheter uppenbart oskäligt.

Ej heller må någon utbjuda förnödenheten till avyttring mot vederlag, som i första stycket sägs, eller erbjuda sig att utföra tjänsten mot sådant vederlag.

7 §.

Får enligt denna lag visst pris för förnödenhet eller tjänst icke överskridas, må ej, i vidare mån än som överensstämmer med offentlig myndighets anordning, såsom villkor för förnödenhetens försäljning eller tjänstens utförande fordras, att jämväl annan förnödenhet inköpes eller annan tjänst tages i anspråk.

Om uppgiftsskyldighet.

8 §.

Myndighet som Konungen bestämmer äger föreskriva skyldighet för den, som yrkesmässigt köper eller säljer viss förnödenhet eller såsom företagare åt annan yrkesmässigt utför tjänst av i 2 § angivet slag, att på anfordran av den myndighet, som meddelat föreskriften, eller annan myndighet, som därvid bestämts,

1) lämna de uppgifter myndigheten begär för prövning av den tillämpade prissättningens skälighet eller för bedömning av den allmänna prisutvecklingen;

2) för kontroll av lämnade uppgifter eller tillämpade priser förete handelsböcker och affärshandlingar för myndigheten.

Försummar någon efter anfordran, varom ovan sägs, att fullgöra vad honom i följd därav åligger, äger myndighet som meddelat föreskriften förelägga honom vite. Länsstyrelse äger i förekommande fall förordna om uttagande av sådant vite.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

9 §.

Det åligger envar att, vid förfrågan av länsstyrelse eller polismyndighet eller annan myndighet som Konungen bestämmer, lämna uppgift, huruvida och i vilken myckenhet han innehar viss förnödenhet av vikt för befolkningen eller produktionen.

Vägrar någon att lämna begärd uppgift eller finnes skäligen anledning misstänka, att han söker vilseleda myndighet i fråga om sitt innehav av förnödenheten, må undersökning verkställas av kontor, lagerlokal eller annan lägenhet, varöver han förfogar, så ock granskning ske av hans handelsböcker och affärshandlingar. I fråga om befogenhet att besluta angående undersökning eller granskning, som nu nämnts, samt beträffande tid, då undersökning må äga rum, och förfarandet därvid skola bestämmelserna angående husrannsakan äga tillämpning.

Särskilda bestämmelser.

10 §.

Myndighet som Konungen bestämmer äger beträffande detaljhandel meddela särskilda bestämmelser angående skyldighet för handlande att å försäljningsstället hava anslag med prisuppgifter av viss beskaffenhet samt angående skyldighet att sälja visst slags förnödenhet efter vikt eller efter mått, så ock annan dylik bestämmelse, som må vara ägnad att motverka oskäligen prisstegring eller att ordna tillförsel, saluhållande eller förbrukning av förnödenhet.

Vad i första stycket är stadgat beträffande detaljhandel skall i tillämpliga delar gälla även i fråga om utförande av tjänst som i 2 § avses.

Ansvarsbestämmelser m. m.

11 §.

Med dagsböter eller fängelse i högst sex månader eller, om brottet med hänsyn till omständigheterna är att anse såsom grovt, med fängelse eller straffarbete i högst två år straffes

1) den som underlåtit att fullgöra anmälningsskyldighet, som föreskrivits jämlikt 2 § första stycket 1) eller 2), eller som vid fullgörande av anmälningsskyldigheten lämnat medvetet oriktig uppgift eller som, med vetskap om att beträffande förnödenhet eller tjänst meddelats föreskrift enligt 2 § första stycket 3) eller beslut enligt 2 § andra stycket, i strid mot föreskriften eller beslutet försålt eller saluhållit förnödenheten till förhöjt pris eller i återförsäljningssyfte för densamma betalat eller förklarat sig villig att betala sådant pris eller för utförande av tjänsten uppburit eller krävt förhöjt pris;

2) den som, med vetskap om att normalpris gäller å viss förnödenhet eller å tjänst som i 2 § avses, utan tillstånd försålt eller saluhållit förnödenheten

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

för högre pris eller i återförsäljningssyfte för densamma betalat eller förklarat sig villig att betala högre pris eller för utförande av tjänsten uppburit eller krävt högre belopp;

3) den som, efter avgivande av sådan utfästelse beträffande förnödenhet eller tjänst som i 4 § sägs, utan tillstånd försålt eller saluhållit förnödenheten för högre pris än det utfästa eller för utförande av tjänsten uppburit eller krävt sådant pris eller som, med vetskap om utfästelsen, i återförsäljningssyfte för förnödenheten betalat eller förklarat sig villig att betala högre pris än det utfästa;

4) den som med vetskap om föreskrift, som jämlikt 5 § meddelats angående rätten att köpa viss förnödenhet, eller om villkor, som i anledning av denna lag uppställts för rätten att köpa förnödenheten, köpt eller förklarat sig villig att köpa förnödenheten i strid mot föreskriften eller villkoret;

5) den som med vetskap om föreskrift, som jämlikt 5 § meddelats angående rätten att sälja viss förnödenhet eller såsom företagare åt annan utföra tjänst av i 2 § angivet slag, eller om villkor, som i anledning av denna lag uppställts för rätten att sälja förnödenheten eller utföra tjänsten, försålt eller saluhållit eller i återförsäljningssyfte köpt eller förklarat sig villig att köpa förnödenheten eller utfört eller erbjudit sig att utföra tjänsten i strid mot föreskriften eller villkoret;

6) den som brutit mot bestämmelserna i 6 §;

7) den som brutit mot det i 7 § stadgade förbudet;

8) den som vid lämnande av uppgift, som i 8 eller 9 § avses, eller i samband med undersökning eller granskning, som avses i sistnämnda paragraf, sökt vilseleda myndighet.

Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas, om gärningsmannen avsett att bereda sig otillbörlig vinst av betydande storlek.

Lika med den, som försålt eller saluhållit förnödenhet till för högt pris eller som för utförande av tjänst uppburit eller krävt för högt belopp eller som för köp av förnödenhet betalat eller förklarat sig villig att betala för högt pris, skall anses den, som för förnödenheten eller tjänsten uppburit, krävt, betalat eller förklarat sig villig att betala i annat än penningar utgående vederlag till värde uppenbarligen överstigande det tillåtna priset. Lika med förvärv i återförsäljningssyfte skall anses förvärv i syfte att använda förnödenheten för yrkesmässig tillverkning eller beredning av varor till avsalu.

Lika med den, som försålt eller saluhållit förnödenhet till för högt pris eller som för utförande av tjänst uppburit eller krävt för högt belopp eller som för köp av förnödenhet betalat eller förklarat sig villig att betala för högt pris, skall anses den, som för förnödenheten eller tjänsten uppburit, krävt, betalat eller förklarat sig villig att betala i annat än penningar utgående vederlag till värde uppenbarligen överstigande det tillåtna priset. Lika med förvärv i återförsäljningssyfte skall anses förvärv i syfte att använda förnödenheten i yrkesmässig förvärvsverksamhet.

*(Kungl. Maj:ts förslag:)**(Utskottets förslag:)*

Ej må köpare i andra fall än förut angivits dömas för delaktighet i av säljare begånget brott som i första stycket under 1), 2), 3) eller 5) avses, där ej köparen med sådan vetskap, varom i nämnda lagrum är sagt, uppsåtligen förlett säljaren till brottet. Vad sålunda är stadgat skall äga motsvarande tillämpning beträffande den, som erlagt eller förbundit sig att erlägga betalning för tjänst som i första stycket under 1), 2), 3) eller 5) avses, så ock i fråga om säljares delaktighet i sådant av köpare begånget brott som i första stycket under 4) avses.

Fälles någon till straff enligt första eller tredje stycket, skall domstolen tillika förplikta honom att utgiva värdet av taget eller avtalat vederlag eller värdet av förnödenhet som undanhållits; dock att, i den mån särskilda förhållanden därtill föranleda, nedsättning må ske av det värde som skall utgivas.

12 §.

Åsidosätter någon bestämmelse, som meddelats jämlikt 10 §, straffes med böter från och med två till och med trehundra kronor.

13 §.

Vad som med stöd av bestämmelserna i denna lag inhämtats genom anmälan eller uppgift eller vid granskning av handelsböcker eller affärshandlingar eller vid undersökning, som i 9 § sägs, må ej yppas i vidare mån än som erfordras för vinnande av det med bestämmelserna avsedda ändamål. Bryter någon häremot, straffes med dagsböter eller fängelse.

14 §.

Brott, varom i 11 § sägs, må av allmän åklagare åtalas allenast efter anmälan eller medgivande av myndighet, som Konungen bestämmer.

Brott, varom i 13 § sägs, må av allmän åklagare åtalas allenast efter angivelse av målsäganden.

15 §.

*Åtal för brott, varom i 11 § sägs,
väckes vid den rätt där den tilltalade
skall svara i tvistemål i allmänhet.*

Åtal för förseelse, som avses i 12 §, anhängiggöres vid polisdomstol, där sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare eller, där sådan icke finnes, vid allmän domstol.

16 §.

Böter och viten, som ådömas enligt denna lag, ävensom vad någon förpliktas utgiva enligt 11 § sista stycket tillfalla kronan.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

17 §.

Över myndighets beslut jämlikt 3 § första stycket må, där Konungen så förordnat, klagan icke föras.

Beslut, som myndighet i annat fall än i första stycket avses meddelat jämlikt 3 §, så ock myndighets beslut jämlikt 2 §, 8 § första stycket eller 10 § skall utan hinder av förd klagan lända till efterrättelse, intill dess annorlunda kan varda förordnat.

18 §.

Konungen äger meddela de närmare bestämmelser, som erfordras för tillämpning av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942 samt gäller till och med den 30 juni 1943.

Förordnande enligt 1 § vare ej gällande längre än lagen äger giltighet.

Föreskrift eller beslut jämlikt 2, 3, 5, 8, 9 eller 10 § eller utfästelse jämlikt 4 § skall ej gälla längre än förordnande som nyss sagts är gällande.

Föreskrift jämlikt 3 § eller utfästelse jämlikt 4 § eller sådant villkor beträffande högsta pris, som i anledning av denna lag uppställts i samband med meddelande av föreskrift enligt 5 §, skall icke äga tillämpning i fråga om avtal om köp eller utförande av tjänst, som slutits innan föreskriften trädde i kraft eller utfästelsen eller villkoret blev gällande, såvida i avtalet vederlaget blivit till beloppet bestämt.

I 13 § meddelad föreskrift om tystnadsplikt och vad i lagen stadgas rörande överträdelse av samma föreskrift ävensom vad där stadgas i fråga om annat brott, som begåtts under tiden för de i lagen meddelade bestämmelsernas giltighet, skall äga tillämpning även efter det lagens bestämmelser i övrigt upphört att gälla.

Föreskrift eller beslut, som meddelats jämlikt 2, 3, 4, 8, 9 eller 11 § prisregleringslagen den 13 juni 1941, eller utfästelse, varom i 7 § samma lag förmäles, skall gälla såsom om föreskriften eller beslutet meddelats eller utfästelsen avgivits jämlikt motsvarande stadgande i denna lag.

B) att riksdagen måtte samtycka till att Kungl. Maj:t efter utfärdande av lag i ämnet meddelar sådant förordnande, som i lagens 1 § avses, att gälla tills vidare.

Stockholm den 16 juni 1942.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter, Gärde, Wagnsson, Branting, Theodor Magnusson, Ahlkvist, Verner Andersson* och *Siljeström*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist, Hedlund* i Östersund, *Olsson* i Mellerud, *Björling* och *Berg*, fru *Gustafson* samt herrar *Karlsson* i Granebo och *Birke*.
